

RAHUTEGIJA

NR 7
JUUNI 2008

"Õndsad on rahutegijad, sest neid hüütakse Jumala lasteks." (Mt 5:9)

370 AASTAT NÕO KOGUDUSE ÕPETAJAID. ADRIAN VERGINIUS VANEM

Teame kõik, et meie Nõo Püha Laurentsiuse kirik on pärit 13. sajandi keskpaigast. Nõnda väidab tuntud kunstiajaloolane Kaur Alttoa ja teda on põhjust uskuda.

Kuid kes oli Nõo koguduse esimene vaimulik? 13.–14. sajandi vahetusel elanud Johannes de Nughen, kelle nimest kohanimi Nõo arvatakse pärinevat, oli tõenäoliselt meie kiriku, tollase Tartu toomkiriku abikiriku teenimise eest vastutav vaimulik. Midagi täpsemat me tema kohta aga ei tea. Ka järgnevad sajandid, sh reformatsoonisajand, vaikivad Nõo koguduse hingekarjastest, seda kuni 17. sajandini, nn rootsi ajani välja.

Nõnda alustatakse Nõo koguduse oma õpetajate rida Adrian Verginiusest (ka Virginius). Mitte sellest Adrian Verginiusest, kes andis koos oma isa, Kambja koguduse õpetaja Andreas Verginiusega 1686 välja lõunaeesti-keelse Vastse Testamendi, vaid tema samanimelisest vanaisast.

Kes see Adrian Verginius vanem siis oli? Ta sündis 18. jaanuaril 1615 Wollinis Pommerimaal (praegu Poola). Õppis Danzigi (praegu Gdansk) gümnaasiumis, Greifswaldi ja Königsbergi (praegu Kaliningrad) ülikoolis. Siis reisis ta Liivimaale, arvatavasti osalt tiivustatuna uusaegsest reisimisideaalist, osalt aga sunnitud Saksamaad laastavast Kolmekümneaastasest sõjast (1618–1648). Siin õppis ta aastatel 1637–1640 vastasutatud *Academia Gustaviana*'s, tänase Tartu ülikooli eelkäijas, ja oli 1638–1647 ka selle teoloogiateaduskonna adjunkt ehk abiõppejõud. Veel jõudis Verginius vanem olla 1638. aastal Tartu linnakooli rektor ja Tartu Jaani kiriku diakon. Siis sai Verginius eri allikate kohaselt alates aastast 1638 või 1640 Nõo luterliku koguduse õpetajaks. Nõo kiriklas on 05. veebruaril 1640 sündinud ka Verginiuse kuulus poeg Andreas Verginius.

Nagu öeldud, tuntakse Andreast ja ta poega Adrian nooremat nende isast-vanaisast palju rohkem. Ent uuemad andmed avavad uusi ja huvitavaid tahke ka Verginius vanema kohta. Mõõdunud aastal ilmunud luulekogumikust "*O Dorpat, urbs addictissima musis...*" Valik 17. sajandi Tartu juhuluulet" (lk 363) saame teada, et Adrian Verginius vanem oli *Academia Gustaviana* esimese aastakümne aktiivsemaid luuletajaid, avaldas 20 peamiselt traditsioonilistes humanistliku juhuluule vormides (epigrammid eleeegilistes distihhonides ja heksameetris) ladinakeelset luuletust.

Adrian Verginius vanema elu jäi lühikeseks, ta suri 23. aprillil 1647 32-aastasena. Siiski jõudis ta peale akadeemilise töö, Nõo koguduse hingede karjatamise, andeka poja kasvatamise ning palju muu, millest me midagi ei tea, kirjutada ka õpetatud ja kauneid luuletusi. Tahtmatult meenub üks hilisem Nõo vaimulikust luuletaja, Martin Lipp...

Alljärgnevalt pakume teile lugemiseks aga hoopis Verginius vanema kaasmaalase ja koolikaaslase Johannes Fabriciuse (?–1670) heksameetrites epigrammi, mis on ilmunud 1638 ja kirjutatud arvatavasti seoses Verginiuse väitekirjaga *Academia Gustaviana*'s. Kujutlegem siis hetkeks vaimusilmas noort Adriani, kes on just asunud oma akadeemilisele ja pastoraalsele teele.

Luuletus on antud sellisena, nagu ta ilmus ülalnimetatud kogumikus, koos reaalse tõlkega eesti keelde (tõlkinud Kristi Viiding). →

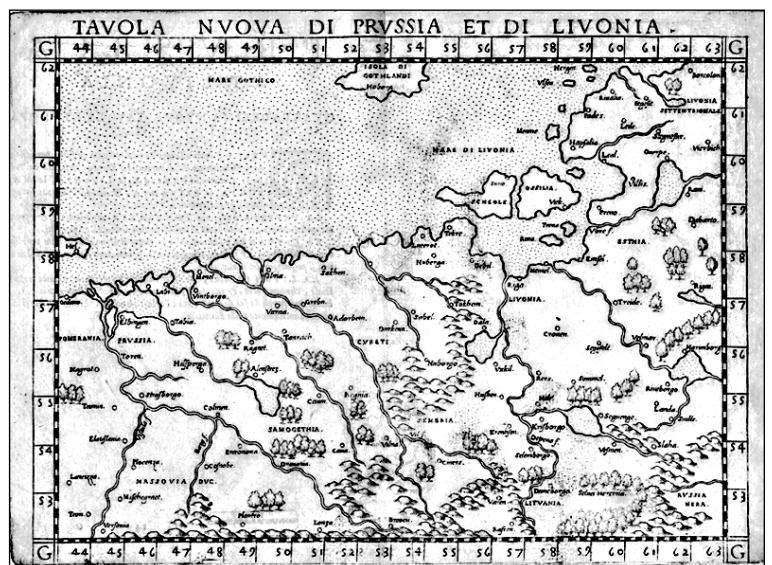

Tavola Nuova Di Prussia et Di Livonia / Jacopo Gastaldo, 1574.

AD ORNATISS. ET LITERATISS. DN. RESPONDENTEM

*Linque focos patrios. Patriae quem claustra tuentur,
Non sua Mens animat. Mens ignea, solis adaucta
Igne suos urget motus, ingloria terrae
Fixa jacet, Terram cordatus quaerit et Urbem
Orbe beat. Sic est. Quin Frater Amice, volentes
Nos iuvat exilium. Sed paupertate litata,
Servitium fugimus. Quvanquam Pomerania terra
Sub truce Marte graves patitur sub pondere lapsus,
Vt sua dona neget nobis, sumptusque priores
Promere non valeat. Verum Patientia duris
Gaudet et est animus, modo paupertatis acutus
Cate, litans Phoeba, felix et amore beatus
Famae, quam Pallas Livoni Regia Pindi
Conciliat, magno sed quae favet empta labore
Nobis, qui famam conquirimus. Inde resurget
Gloria, quam sequitur Promotio. Di MELIDORA!
Ergo operare Bonae Divae. Virtutis Amator
Illa, virile sui cerebrum. Sed regia scande
Pulpita, Calvinii confringe sophismatis hastam
Sic pia promotum TE fama manebit in aevum.*

*Fraterno suo Affini adjicere voluit
JOHANNES FABRICIUS, Neo-Trebetoa
Pomeranus S. S. Theol. Stud.*

ÜLMALT KAUNISTATUD JA HARITUD RESPONDENDIISANDALE

Jäta maha kodukolled! Ei hari oma vaimu see, keda valvavad isamaa köidikud. Tuline vaim kannustab oma lennukust päikesetule kosutusega, kuulsusetus on maapinna külge aheldatud, mõistlik uurib maailma ja muudab <kodu>linna maailmas õnnelikuks. Nõnda see on. Ent ometi aitab meid, armas vennas, vabatahtlik pagendus. Viletsust leevendades põgeneme orjuse eest. Kannatab ju Pommerimaa julmas sõjas karmide hävingukoormate all, nii et keelab meile oma ande ega suuda varasemaid kulusid maksta. Tööpoolest tunne kannatlikkus rõõmu karmidest oludest ja vaim, mis on äsja teritatud viletsusekäial, on Phoebusele ohvreid tuues õnnelik ja õnnis — kuulsusest, mida Liivimaa Pindose kuninglik Pallas annab edasi ja mis soosib meid, kui hangime ta suure tööga, otsides kuulsust. Sealte tõuseb au, millele järgneb edenemine. HOIDKU jumalad! Niisiis pühendu õnnistust toovale viljakusjumalannale. Ta on vooruse sõber ja mehine on tema mõistus. Ent astu kuninglikule vaatelavale! Murra Calvinii tühjade targutuste nool! Nõnda jääb SULLE edukale alatiseks jumalakartliku kuulsus!

Oma vennalikule sugulasele tahtis lisada
JOHANNES FABRICIUS, Neu-Treptow'st
Pommerimaalt, ülipüha teoloogia üliõpilane.

KROONIKA

◆ 15. märtsil osalesid meie koguduse pühapäevakooliõpetajad EELK Valga praostkonna lastetöötajate õppepäeval Karula kirikus. Külaskas oli ka mitme meie praostkonna koguduse lastetööd toetava Soome misjoniseltsi Kylväjä esindus.

◆ 18. märtsi õhtul viis kiriku käärkambris raamatutunni läbi noor koguduseliige ja Tartu ülikooli usuteaduskonna tudeng Ketlin Sirge, sedapuhku juba teist korda. Ta jagas reisimuljeid Gruusiast, kus ta oli 2007. aasta sügisel õppimas.

◆ 30. märtsil tähistati kirikus kontsertjumalateenistusega juba viiendat korda Martin Lipu päeva. Esinesid Nõo muusikakooli õpilased Laura Liisa Leosk ja Laura Elisabeth Konsand, klaveril ja orelil saatsid Margit Keeman ja Mart Jaanson, flööti mängis Martin Uudevald. Oma repertuaaris uusi Martin Lipu tekstile kirjutatud laule laulis Nõo kiriku meesansambel. Kölas Joh. Kappeli, K. Türnpu, J. S. Bachi ja J. Cage'i muusika.

◆ 02. aprilli õhtul esines koguduse rockansambel Tuuletund Nõo kooli saalis. Peale paarikümne kuulaja oli külla tulnud ka 17.–19. augustil 2008 Kambjas toimuva kristliku noortefestivali "Jumal tänatud" korraldajate esindus, kes festivali ka meeoleolukalt tutvustas.

◆ 13. aprilli peajumalateenistusel mälestati õpetaja Peeter Kohandit (1908–1966), kes oleks 07. aprillil saanud 100-aastaseks ja puhkab Nõo kalmistul. Õp Kohandi teenis Nõo kogudust aastatel 1946–1947 ja 1950–1954. Pärast jumalateenistust viidi ühiselt tema hauale mälestusküünal.

◆ 24. aprillil toimus Puhja seltsimajas EELK Valga praostkonna sinod. Koosoleku ehk tähtsaimaks otsuseks oli senise abipraosti kt Vallo Ehasalu valimine täisõiguslikuks praostiks. Õnne- ja õnnistus-soovidega ühineme meiegi! Pärast koosolekut toimus Puhja kirikus jumalateenistus, kus teiste hulgas teenis peapiiskop Andres Pöder. Laulis Puhja ja Rannu koguduse ansambel Dionysius.

◆ 03. mail toimus EELK Valga praostkonna lastetöötajate järjekordne õppepäev, seekord aga meie koguduse küllakutsel Luke külakeskuses. Õppepäeva viis läbi Rõngu koguduse pastoriproua Heli Aaste. Toidulaua valmistas ette meie koguduse hea ingel Lukel Marju Liblik.

◆ 03. mai õhtul laulis kirikus Kiiminki koguduse segakoor Oulu lähedalt Soomest. Kavas oli ka mitmeid eestikeelseid laule, vahele pakuti orelimuusikat ja soololaulu.

◆ 09. mail toimus armulauaga jumalateenistus Külaaseme külas külalislahke koguduseliikme Kalju Õlleku kodus. Teenis koguduse õpetaja Mart Jaanson.

◆ 13. mail viis raamatutunni esmakordselt läbi senine aktiivne osaleja Liidia Aruväli. Ta rääkis Henri Nouweni raamatust "Kadunud poja tagasitulek", olles eelnevalt palunud see osalejail võimalusel läbi lugeda.

◆ 24. mail peeti Otepää kirikus maha suurejooneline EELK Valga praostkonna laulupäev. Esinesid muusikud kõigist kogudustest, esmakordselt oli kokku pandud ka laste ühendkoor. Laulupäeva peakorraldaja, Puhja ja Rannu koguduse pastoriproua Miina-Liisa Kuusemaa oli koos abilistega ära teinud väga suure töö. Meie kogudusest esines peale pühapäevakoolilaste ka segakoor (koos EELK Tartu Peetri koguduse segakooriga) ja Nõo kiriku meesansambel.

JUMALATEENISTUSED JA MUUD KOGUDUSE ÜRITUSED

Ehkki alljärgnevas kavas on jumalateenistused paigas, võib ürituste osas tulla muutusi ja lisandusi. Jälgigem siis teateid nii Nõo Valla Lehes kui kirikus. Aga lõpuks ütleb ju apostel: "Kui Issand tahab ja me veel elame, siis teeme seda või teist." (Jk 4:15)

JUUNI 2008

- P, 01. kl 11.00 Jumalateenistus. Armulaud. Laulab EELK Tallinna Jaani koguduse segakoor.
 P, 08. kl 11.00 Jumalateenistus.
 P, 15. kl 11.00 Jumalateenistus. Armulaud.
 P, 22. kl 11.00 Leeripüha jumalateenistus. Armulaud
 P, 29. kl 11.00 Surnuaiapäha jumalateenistus Nõo kalmistul.

JUULI 2008

- P, 06. kl 11.00 Jumalateenistus. Armulaud
 P, 13. kl 11.00 Kuldleeripüha jumalateenistus. Armulaud.
 P, 20. kl 11.00 Jumalateenistus. Armulaud
 P, 27. kl 11.00 Jumalateenistus.

AUGUST 2008

- P, 03. kl 11.00 Jumalateenistus. Armulaud.

EELK NÕO KOGUDUSE KUULUTUSNÄDAL 2008

- E, 04. kl 18.00 "Rahvakoraali lummuses". Esineb Weekend Guitar Trio ja Kadri Hunt.
 T, 05. kl 18.00 Jumalateenistus. Jutlustab EELK Jõelähtme koguduse õpetaja Margus Kirja.
 K, 06. kl 18.00 Jumalateenistus. Jutlustab EELK Helme koguduse õpetaja Arvo Lasting. Esineb Aleksander Fisch (viul).
 N, 07. kl 18.00 Jumalateenistus. Jutlustab EELK Järva-Jaani koguduse õpetaja Katrin-Helena Melder.
 R, 08. kl 17.00 V Põhja- ja Baltimaade laulupeo kooride kontsert.
 L, 09. kl 18.00 Jumalateenistus
 P, 10. kl 11.00 Koguduse nimepäeva jumalateenistus. Armulaud.
 P, 17. kl 11.00 Jumalateenistus. Armulaud.
 P, 24. kl 11.00 Jumalateenistus.
 P, 31. kl 11.00 Jumalateenistus. Armulaud.

ÕPETAJA VASTUVÕTUAEG kiriku käärkambris kolmapäeval ja reedel kl 9.30–11.30.

TEATED

◆ Meie kogudus osaleb ka sel suvel projektis "Teeliste kirikud", et huvilised pääseksid hõlpsamini meie kaunist kirikut vaatama. Eeloleval suvel oleme plaaninud kiriku ukse lahti hoida 01. juulist kuni 29. augustini T–R kell 10–15. Palume siis kõigil koguduseliikmeil, kel on võimalik vähemalt üheks päevaks (või osaks päevast) kirikut valvama tulla, endast koguduse õpetajale teada anda.

◆ Pühapäeval, 13. juulil kell 11.00 toimub kirikus kuldleeripüha jumalateenistus. Nagu ikka, eelneb sellele kuldleerilaste koosviibimine kirikus, seekord siis laupäeval, 12. juulil kell 18.00. Mõlemale üritusele on oodatud kõik, kes said leerionnistuse 1958. aastal, ka need, kes said selle mitte Nõo koguduses, vaid mõnes teises koguduses. Armsad kuldleerilapsed, palun andke endast või oma leerioadest ja -vendadest aegsasti koguduse õpetajale teada!

◆ 15.–17. juulil 2008 toimub koguduse segakoori iga-aastane ekskursioon Vormsi saarele. Seekord minnakse jälle sõiduautodega. Kes koguduseliikmeist soovib oma transpordiga kaasa tulla ja koori päevakava järgi liikuda, jälgige palun kantslireklaami või võtke ühendust koorijuht Agnes Laasimeriga. EELK Vormsi kogudus saab ööbimiseks võimaldada kuni 20 voodikohta, seega

tuleks liitujail ööbimise eest ise hoolitseda.

◆ 17.–19. augustil 2008 toimub meie 12 km kaugusel asuvas naaberkoguduses Kambjas kristlik-õikumeeniline noortefestival "Jumal tänatud", mis on arvatud ka Eesti Vabariigi 90. aastapäeva ürituste nimekirja. Töötab tulla suur ja põnev festival, kuhu oodatakse vähemalt tuhandet last ja noort. Kavas on väga erinevaid üritusi, kus saab oma teadmisi täiendada, sportida, elada kaasa rahvusvaheliselt tuntud ansambelite esinemisele jne. Kallid koguduseliikmed, soovitage seda festivali oma noortele sugulastele! Kui suudame oma kogudusest kokku panna vähemalt 12-liikmelise noortegrupi, peame vähem osalustasu maksma. Soovijail palun ühendust võtta koguduse õpetajaga. Täpsem info saadaval ka festivali koduleheküljel <http://www.jape.ee>.

◆ Liikmeannetus 2008. aasta eest (summa vastavalt annetaja soovile) saab teha nii sularahas koguduse kantsleis kiriku käärkambris kui ka pangalaekandega (a/a nr 101 520 060 910 03 SEB pangas, selgitus: "(Nimi) liikmeannetus 2008. aasta eest."). Neil, kes soovivad oma liikmeannetuselt 2009. aastal tulumaksu tagasi saada, palume pangalaekande juurde märkida ka oma isikukood, mille teatame vajalikul ajal maksuametile. Kes laekandega annetajaist soovib tavapärasest maksedokumenti, palun võtke kaasa oma pangalaekande väljavõte ja tulge koguduse kantsleisse.

SÜNNIPÄEVAD

Palju õnne ja Jumala õnnistust teile kõigile!

JUUNI

Aino Rebane	Luke	03.06.	78
Margus Tilga	Rapla	03.06.	52
Eleri Visnapuu	Aiamaa	03.06.	34
Eva Kuslap	Nõo	05.06.	22
Maili Klassen	Tartu	07.06.	29
Liidia Aruväli	Nõo	08.06.	56
Elliada Peensalu	Nõo	09.06.	85
Feliks Kraak	Ulila	12.06.	85
Anne Urb	Tallinn	12.06.	51
Kalju Toss	Haage	13.06.	70
Jaan Aruväli	Nõo	15.06.	50
Helgo Terav	Väike-Maarja	15.06.	85
Endla Klaus	Elva	16.06.	86
Nelli Pello	Tartu	18.06.	24
Heino Laius	Meeri	19.06.	77
Rasmus Pöld	Tartu	20.06.	29
Inger Kraav	Nõo	21.06.	67
Veiko Klassen	Tartu	22.06.	32
Virge Arru	Rõhu	23.06.	25
Eino Paurson	Metsalaane	24.06.	87
Aliide Savisaar	Nõo	27.06.	86
Juhan Tobro	Metsalaane	30.06.	61

JUULI

Hele-Mall Kuusik	Keeri	01.07.	75
Uno Lainemäe	Tartu	01.07.	70
Aino Sorgsepp	Elva	01.07.	78

Elli Kork	Tartu	03.07.	73
Karl Uutma	Tartu	03.07.	81
Silvi Liblik	Luke	07.07.	32
Leita Liivak	Luke	07.07.	71
Katre Kruuse	Nõo	09.07.	23
Maie-Liia Lall	Nõo	09.07.	71
Rein Soidla	Meeri	09.07.	54
Julius Pau	Voika	10.07.	22
Eda Jagomann	Tartu	11.07.	29
Arno Unt	Vahesaare	11.07.	76
Maia Plado	Vellavere	12.07.	75
Tiiu Praakle	Tigase	16.07.	70
Kerli Räisa	Illu	18.07.	31
Jane Mägi	Nõo	22.07.	25
Helmi Rätsep	Elva	23.07.	73
Kalju Õllek	Külaaseme	23.07.	75
Varje Arru	Rõhu	24.07.	53
Viktor Mondonen	Voika	27.07.	70
Evi Loskit	Tartu	29.07.	75
Taimi Mörd	Nõo	29.07.	67
Liidia Soidla	Meeri	29.07.	53
Kalmer Prost	Elva	30.07.	36
Margus Maal	Nõgiaru	31.07.	39

AUGUST

Riita Irv	Vasalemma	01.08.	35
Jakob Laius	Meeri	01.08.	75
Hille Kaupmees	Külaaseme	04.08.	69

Virve Kellamäe	Järiste	04.08.	73
Siiri-Liisi Läänesaar	Tartu	06.08.	28
Juulius Rähni	Elva	06.08.	84
Eha Näkki	Luke	07.08.	69
Laurits Leedjärv	Tõravere	09.08.	48
Tiina Prost	Elva	09.08.	34
Elsa Saag	Tartu	09.08.	80
Ester Jääskeläinen	Kuopio	12.08.	39
Maret Lukk	Rahinge	13.08.	78
Nele Reial	Tartu	13.08.	22
Virve Brett	Nõo	14.08.	81
Elvi Kokk	Nõgiaru	14.08.	74
Taime Pöld	Elva	14.08.	53
Tea Kivimaa	Nõo	18.08.	51
Adelheid Paas	Tartu	20.08.	87
Rasmus Rekand	Tartu	20.08.	30
Ilmar Sild	Elva	20.08.	75
Endla Kõrts	Karijärve	21.08.	85
Meelis Saal	Tartu	21.08.	45
Leili Padar	Tartu	22.08.	74
Jaan Pau	Voika	23.08.	67
Hilma-Marsella Uutma	Tartu	23.08.	75
Moonika Mehin		24.08.	25
Leili Zeiger	Elva	26.08.	77
Salme Valdmaa	Elva	26.08.	66
Sinaida Lints	Tartu	27.08.	75
Rauno Ilves	Tartu	28.08.	19
Silver Soidla	Meeri	30.08.	28

MAETUD

MAETUD

Gustav Zeiger	02.03.08	Nõo kalmistu
Hilja Konsin	28.04.08	Tartu krematoorium, sängitatud Nõo kalmistule
Juta-Adelaide Männiste	10.05.08	Nõo kalmistu
Endla Laius	13.05.08	Nõo kalmistu
Elvi Viitsar	23.05.08	Nõo kalmistu

PALUME VABANDUST!

Eelmises "Rahutegijas" (nr 6, märts 2008) on märgitud Laine Henno sünnipäevaks ekslikult 15. aprill. Tegelikult oli Laine sünnipäev 05. märtsil. Palume vabandust!

KONTAKT

EELK Nõo Püha Laurentsiuse kogudus

Reg nr 80210421

a/a nr 101 520 060 910 03 SEB pangas

Tartu mnt 2, 61601 Nõo, Tartumaa. Tel 745 5195.

Veebilehekülg <http://www.valgapraostkond.ee/>

JUHATUSE ESIMEES Madis Kanarbik, tel 504 6570

KOGUDUSE ÕPETAJA Mart Jaanson,
tel 749 3344 (kodus), 5661 1443;
e-post mart.jaanson@eelk.ee

KIRIKUVANEM Toivo Saal, tel 745 5120 (kodus)

ORGANISTID

Agnes Laasimer, tel 528 4166
Margit Keeman, tel 5615 3207